

זוהרה של עונה

תקופת שהותו של המנצח האנגלי סר ג'ון בארביירולי במחנה המור זיקאלי היתה אחת מן המזהירות ביותר בעונה זו בפילהארמונית. המנצח הישיש מאוד התחבב על קהלנו; מבחינה חיצונית בלבד היווה ניצוחו חזיון נאה, כאשר בגופו הצנום, החלש, העומד כאילו להתמוטט, יצר האיש דבקות, רגש ומו-נומנטאליות מיצולו, אשר הרנינו — בניגוד חזק לרושם הוויזואלי — את הסימפוניה השנייה של מאהלר. את היצירה הזאת למדו להכיר אצלנו, הודות לי סר ג'ון בארביירולי וניצוחו החיוני, רב-בות מאזינים. גם ביצוע הבכורה של הסימפוניה השמינית לז'וזף ויליאמס נעשה תחת שרביט בקונצרטים המיוחדים שלו. ון ויליאמס, המלחין האנגלי, מת לפני שנתיים בגיל 85; הוא שמר על כוח היוצר שלו גם בהיותו למעלה מגיל 80, ובדומה לבטהובן, בריוקר ומאהלר, לא הגיע לכתיבת הסימפוניה העשירית; בתשיעית נסתיימה מלאכת הסימפוניות שלו. צלילים אלה של הסימפוניה השמינית שוב שימשו לנו הוכחה, שאפילו בשיטה הטונאלית (אך ון ויליאמס משמש גם בהרמון המודרני) אפשר לייצור סגנון אינדיבידואלי ונעים, שבו ימצא גם אותו הצירוף של ידיעה עמוקה באמנות הקונטרפונקט של תקופת הרנסאנס עם התעמקות בפולקלור הלא-אנגלי: לא מבחינת ציטוט המלודיקה, אלא מבחינת החיאה לפי רוח המלחין; הוסף לכך גם אוזן טובה לאפקטים של התזמור המודרני. ודאי יחבב קהלנו השמעת יצירות נוספות של זה המחבר האנגלי רביהערך.

בקונצרט הפרידה של בארביירולי השתתפה אשתו, מנגנת האבוב, לידי אור-לין בארביירולי בקונצרטו לאבוב ולתזמורת, אשר מייחסים אותו להידן בפרק הפרימיטיבי שלו; אך ייתכן כי הוא מפריעטו של אחד המלחינים אשר קדמו לתקופת הקלאסיקה הוינאית של היידן, מוצארט ובטהובן, אולי בארביירולי היא מוויקאית מצויינת, ונגינתה בליווי זהיר ועדין מאת התזמורת, גיל-תה שליטה בכלי, נשימה מצויינת, פיו סוק טבעי ויפה לפראזה המלודית, רית-מוס מדויק ונקיון הטכניקה הוירטוארי-זית. להצלחתם הגדולה של הווג בקוני-צרטפרידה זה, התוסף רושם חזק של ביצוע הסימפוניה החמישית לביטהובן — זה סיום התוכנית — אשר הושמע בק-וים רחבים וגבוריים עד-מאוד.

צירה זו לא נסק טל אל הרמה הדמיונית הרגילה שלו.

מארכב הערביות המוזיקליות (בתמיכתה הכספית והרוחנית של בת-שבע זה רוטשילד) המאורגנות עלידי "איגוד למוזיקה קאמרית" מדי שבוע בבית הרופא בתל-אביב, הספקנו לשמוע את השנייה והשלישית. השמעת מוזיקה וקאלית ואינסטרומנטאלית נדירת-ביצוע של המאות הקודמות, איננה תופעה חדשה בחיי-המוזיקה אצלנו, כי הרי זה שנים טיפל בכך "קולגיום מוזיקום" בהדרכתו של המנצח איתן לוסטיג, וכן גם תזמורת רמת-גן בניצוחו של מ. טאובה. בראש-וראשונה יצר מסורת מפוארת זו מוויאון תל-אביב, שבכתיביו מתקיימים הקונצרטים לקאמר-מוזיקה לפרקים קבועים. מה שמעניין אותנו בערביות אלה, זוהי השמעה שיטתית בביצוע-בכורה ליצירה ישראלית, אף ביצועי-בכורה של מוזיקה אוונגארדיסטית, אשר אי-אפשר, או כמעט אי-אפשר, לשומעה בנגינה חיה במקום אחר. אכן חשובים מאוד הקונצרטים האלה לפיתוח המוזיקה בתזמנו בארץ. המשכם לעונה הבאה מהווה צורך חיוני.

ב"קטור ספריטוס" של הערבית השנייה, רות בלבד: הראשונה — פרקים לאבוב ורביעיית כלי-קשת מאת בוקריני: הללו נאה נוגנו. ייתכן גם כי קשה היה להבחין בין היידן לבוקריני, אילולא אותו עיבוד חלקי-המוטיבים, לעתים קונטרפונקטי, אותה טקסטורה פוליפונית, אשר הוכנסו על ידי היידן במוזיקה הקאמרית שלו, ובוקריני עדיין תמים מהם. נגינת-הבכורה של "השביעיה" מאת בוצ'ין אורג, לקלרניט, בסון, קרן, כינור, ויולה, צ'לו וקונטרבס, אשר הוזמנה במיוחד לביצוע בקונצרטים הנדונים, גילתה מיצור מעניין מאד. כאן יש נסיון לאחד חומר מוזיקאלי מדי רחי בטכניקה אירופית. הנסיון מאוד הצליח, בפרט בפרק השני. אכן, הראשון של השביעיה הזאת צילצל באוזני כמוזיקה תוכניתית או כמוזיקה לסר (המשך בעמוד 9)

מארכב הערביות המוזיקליות (בתמיכתה הכספית והרוחנית של בת-שבע זה רוטשילד) המאורגנות עלידי "איגוד למוזיקה קאמרית" מדי שבוע בבית הרופא בתל-אביב, הספקנו לשמוע את השנייה והשלישית. השמעת מוזיקה וקאלית ואינסטרומנטאלית נדירת-ביצוע של המאות הקודמות, איננה תופעה חדשה בחיי-המוזיקה אצלנו, כי הרי זה שנים טיפל בכך "קולגיום מוזיקום" בהדרכתו של המנצח איתן לוסטיג, וכן גם תזמורת רמת-גן בניצוחו של מ. טאובה. בראש-וראשונה יצר מסורת מפוארת זו מוויאון תל-אביב, שבכתיביו מתקיימים הקונצרטים לקאמר-מוזיקה לפרקים קבועים. מה שמעניין אותנו בערביות אלה, זוהי השמעה שיטתית בביצוע-בכורה ליצירה ישראלית, אף ביצועי-בכורה של מוזיקה אוונגארדיסטית, אשר אי-אפשר, או כמעט אי-אפשר, לשומעה בנגינה חיה במקום אחר. אכן חשובים מאוד הקונצרטים האלה לפיתוח המוזיקה בתזמנו בארץ. המשכם לעונה הבאה מהווה צורך חיוני.

תאריך הורדה: 25 אוגוסט 2021 עיתון: למרחב, 1 יולי 1960

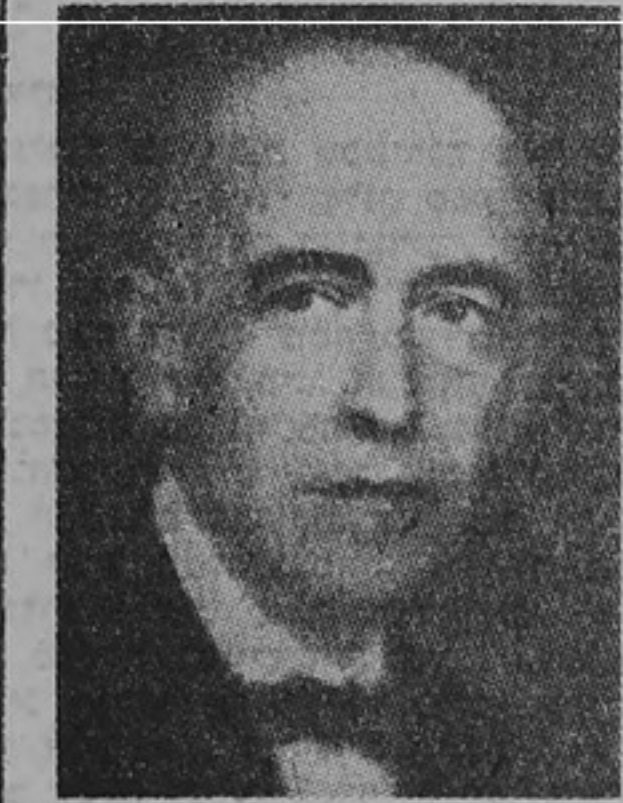
<!-- NLI CUSTOMISATION: Import Date [2020-09-09] -->

מתוך אתר "עיתונות יהודית היסטורית", הספרייה הלאומית *** --> [import/batch-olive-lmrv/lmrv/1960/07/01_01/19600701_01-METS.xml]

צני שנונית מוזיקה רסיסת ת"א

חדיש ועתיק בכפיפה אחו

האבירות בסכנה. מסגרתה המסורתית של הצגת הבובות, המומנט של "הצגה בתוך הצגה".
ניגודי־האופי החדים בבססטס של סרוונטס – כל אלה זימי נו לפאליה אפשרויות רבות לעיצוב, והן נוצלו באופן מושלם.
במשיכותי מסתול קצרות יודע פאליה ליצור מיר ניאטרות צילוליה בעלות מוחשית קולעת. מקור כוחו היא מורשת ה־פולקלור הספרדי, העוברת ביצירתו סובלימאציה אישית נהדרת.
רעיון באוני הוא, למשל, להשתמש בגוסחי הזמרה המסורתיים של השירה הספרדית, ספוגי הטספראמנט העיקש וה־מינטוניה הדרומית.
לסס בניית הדי־רציסטיבים של העני־דקרויי.
מקל־חיים לא פחות זה רעיון החינוכו־המוסיקום מקומל נשפים ומשתגמ, ובל־צ־מבילו וכלי־נקישה, הרכב זה מנוצל לאקסטים רבנוניים.
שקיסמס בצינעתם – כמו היקוי המתה־החילי לים כפי שני אבובים והוף, צילילי הלאטה העתיקה המדהדים בגנינת

עמנואל דה־פאליה

הצ'מבלו, וכן דימויים ים תכונניים־מובהקים של אורגאמנטאליות ושקרי מות־הקיום.
עניון של חדישות מעניי קום למירום גם צירופים רבטוטא־ליים.
אך מעלתו הגדולה של סינגונד סאליה – שחודשיל מסתברים באר־רת כשני מן האשראה הפולקלורית (כמו צארל־לופוסורנסקי בשעתו), זה מתבנת המצנצמת, הקשר לירמיי־בם הענינות בין קומל־זמרים לצני עזילתו האילמת של תאטרון הבר־בוז – בכל אלה נראית סמכות־פר־שיות ל־מעשה בחייל־של סטראויני־מקי (יצירה זו העלתה־ביא1918, "הי־אטרון הבובות" של סאליה – כעבור חמש שנים).

אולי שוקן (ספרן), בתפקידו הר־ציטטיבי של העני־דקרויי, העצילה את מיטב כשרון־הבמה שלה לפצות את הביצוע על העדר ההמשלה הח־וחית, ובספרודיה מולדת ליוותה את ההצגה בהזברים הקוליים.
רצפי־מוסר־השכל, במרתו הרווייה של וי־ליאם וולף נמצאה התלככות קולעת לפאתום הרומאנטי של דון קיחוטה, הופעתו של היים פלשנר בתפקיד דון פדרו היתה נבוכה מעט.
מה גם ש־זמרתו אינה הפשית מאמאץ.
כל ה־משתתפים, ובהם להקה כליית מאומנת היטב, הובלו בידי המנצח גארי בר־הוני לביצוע מטואם ועדרורסם.

ערבית שניה

המוסיקה שהושמעה בתניית הבנא של היצירה המודרנית, דבר שהשתי־בבעה ברובה מעמדות קדומניות יותר קם גם בהיקפו המצומצם של הקהל, ויצא־ידופן מבחינת תקופתו היו רק שלושת הריצ־דקארים של נירולאמו־פרטקובאזדי משנת 1615.
שהושמעה בידי פרנק פלג מן הפסנתר (במקום צ'מבלו), ריצ־דקאר הוא צורה קדו־מה של הפוגה, ובנוי כמותה לפי ה־עקרונ של היקוי בין קולות.
פרטקרי־באלדי, מענני המוסיקה האיטלקית העתיקה, עיבד עקרון זה ברבנונות מרחקת, ובקטע השני מגיע אף למח־דה מפתיעה של חזרות כרומאטית די־מרגות לקראת יצירתו של י. ס. באר.

הסונאטה החדשה ליוולה ופסנתר, גאת יוסף של ערובה בשני פרקים, הנבדלים למדי זה מזה בחוקף העי־צוב, הראשון מתנהל בששף ליריי־הגתי, הון פיתוח רבצדדי של מוסי־בם בעלי־הריצצו, הריצצוה מבטיח את הסברות, והדישותו המתונה של המב־נון זוכה ל־כיסוי־אישי מלא.
פרטי־ויתר הפרק השני, שמדומני לא הניע־לידי מיצוי של הדימוי המוטורי ה־אי־מסטריו המונח ביסודו.

מגישה ראשונה עם יצירת הצרפתי־פיר בולו זימנה הסונאטונה שלו לוח־ליל ופסנתר, בולו, לידת 1925.
נמנה כיום בין ראשי המדברים במח־שקרו־אסכולת דארטשטאט־המקיסף, את בעלי־הניסוי היהוד קיצוניים כדוד־העצור, על טיב הניסויים הללו, בת־הים האלקטרוני והלא־אלקטרוני, כברי־עמדיתי בפירוש־מה בהודמוניות קדו־מות, מה שמצין לטובה את יצירתו־של בולו שהושמעה הפעם, הוא – שאין זו ססקולאציה בעלמא שכמר־הה הורגלנו לטמוע משורות ה־אוני־גארדי, מופשטות המירקם שוב אינה נראית כאן כתכלית לשמה, אלא מה־זה ביטוי לאמת מנימית מובהקת, כיסוד הבריום ניכר דמיון צילילי עי־לצב־בצבע, מומנט חרובי של חרות המשחק הוירטואוזי, חמירות המוסי־קליות, אף כי משלטלות במישוי סרי־ריאליסטי, משכנעות בחוקף שרשרי־הן הצבעונית, קי ברודי קושר יצירה־זו עם החנות קודמות במוסיקה הצר־פתית – עם אוליבייה מסיאן, והלאה־מזה עם ראול.

היעדרן של התכונות ה־אופטימיות־שמניתי לעיל לגבי בולו, הוא ההפך־אל המאופה אוי־29 של ארנולד־שוברג (1926) לפרשם מיינעת של יובש שכלתני, מומנטים של עניון־נצורים פה־ישים הודות לסיגוראציות אופייניות של שבעת הכלים.
הנהוגים בחירות קונטרפונקטיה מרובה – שלישיית מיתרים, הלול, קלרנית, קלרנית־באס ופסנתר.
כמירכז מתור־סף מימד אכספרסיוניסטי בענות־ויאלס המרימזוח בארשה צינית, במי־סורתו המובהקת של גוסטב מאהלר־איקם ניכר הרבר שהמתמר אינו־מחיר לעצמו ליתנה בשלמות מן ה־צדדים הללו, ה־מוחשיים יריל – שהרי הייב הוא לעמוד בשערי־קוה־בין תורה חדשה, מבין השישי של האמצאה מבצצבת בכל עת הנקשרות־האינסקלסואליות, הנומח ניכרת בתור־שכונת, הדידקאפוניה היתה למאני־הדי־ש־סגנון.

צוות מעולה של מוסיקאים הבטיח ליצירות המסובכות המת־ביצוע נבר־הה, לצידו של פרנק פלג יש לחזוכר־אח גרעון רהר (ויולה) וארי ספליץ־החילי), ואליהם הצטרפו ביצירה שב־ברג גם יונה אטליננד (קלרנית), נד־עון פידמן (קלרנית־באס, היים טאבי־כינור) וגיאל הופקלר (צלו).

. איגוד למוסיקה קאמרית", שהוקם

לאחרונה בתל־אביב, הציב לעצמו מטרה להשפיע יצירות נדירות־ביצוע ולעודד את המלחין הישראלי, מנה לי הפעולה הם ד"ר ישטהו שפינדל ובת־שבע דה־רוטשילד; למעשה זהו המשך ישיר לקונצרטים המיוחדים שנערכו אשתדך במוזיאון ת"א.
אלא שמעטה הם מתקיימים כסדרה עצמ־איר של "ארבע ערבות מוסיקליות", השיבות הסדרה הזאת נראית בין־היתר בשלוש גנינות־בבורה של יצי־רות ישראליות ; סונאטה ליוולה ופי־סנתר מאת יוסף 20, שבעיניה לבן־יצון אורנד וריצ־דקאר מאת מרדכי־מהר, יצירתו של אורנד תוצרת במי־יוחד לאתה הודמנות־חודשי רצוי־הוא התכנייה המורחבת, המלוה את ההכנייה הבת־ירגילות בדרבר־הסבר־מפורטים מפרי עטו של יהואש הדיש־ברג.

ערבית ראשונה

התכנית, בחלקה הראשון, נתנה חתך במוסיקה הקולית של אנגליה מן המאות ה־17 וה־18.
השירים לשלושה ולארבעה קולות מאת דאולנד, מורלי, וילקס וויכבי (בני דודו של שקספיר) מדגומים הפליא את קסטה־פויס ה־קליל של המדריגאל האנגלי, היונק השירות ממקורות הפולקלור, אמנות החבור הרבכולי שוב אינה מודגשת כמעט בתור־שכונת ששהיא נוספת ביומיום, של חן עממי, בתהוושה מובהקת לשפת המקום ונעימותו־עדות מעניינת ביותר מוסרת בהקשר־זה יצירתו של אורטאנדו ג'ובונס, קריאות רחוב של לונדון, ג'ובנס, שפעל אף הוא בתחילת המאה ה־17, כינס לכאן איספה מנוגנת של קרי־אות כפי ששמען מפי תגריים למיני־הם, כפי הוישה זמרים מובלטים ה־מוטובים הללו בטיפוסיות מבהחת, כי־

שהם משתלבים באמנות רבה במירקם־קונטרפונקטי של להקת קשתנים־מכל מקום, אי אפשר שלא להתקנא ברמת המוסיקליות הנעלה של בעלי־הקריאות... ואין זה מקרה יחיד; ה־צופתי זאנקן, שהי כשלושה דורות־קודם לכן, כרה אוניו לקריאות־הר־תוב של פארוי באחד המוטטים שלו, ואף באופרה של הנדל („כסרססי") כצויים עקבות כאלה.

קטעי־השירה המרובים המפורים בי־מחנות שקספיר ערורו דמיונם של מלחינים בתקופות שונות, החל בי־תומאס מורלי, שהיה בן־דודו וידידו של המחזאי הגדול, וכלה באיגור־סטראוינסקי בן־זמנו, שהציליל כמר־במה ערוב שיריו שקספיר לי־להקה קאמרית, ארבעה שירים ללהק־וליווי כלים שהושמעו בערב זה, נח־הכרו בודי־מלחינים אנגלים שהיו־סמוך לפני וסמוך אחרי דודו, של־הנדל: הנרי פרטל, ותומאס ארנה, יוסיים הצנוע של שירי ארנה, הציור־בצילילים האופייני שיריו של פרטל, הם בחזקת תגלית – שהיח בתכנית־הקונצרטים הרגילות מוסיקה זו מר־כת שיכחה.

בביצוע השתתפו אנטוניה לבן (ספרן), ניצה שור (מצו), אדיה גולדשמידט (אלט), היים פלשנר (ס־נור) וויליאם וולף (באס).
את שירי־דאולנד ליווה מן הצ'מבלו פרנק פלג.

כנראה כתחליף ליווי־לאוטה אות־טי, קבוצת נגנים של תזמורת, קול־ישראל־בניצוח גארי ברתיני הצטר־פה לשירי שקספיר וליצירתו של גרי־בונס, אך ביהוד באחרונה קילקלה את השראה במידה בולטת של חוסר־הכנה, הזמרים גולה, אננם, רמת יכיר־לח בלתי אחידה מבחינה קולית, אך גם הם נאלצו להיאבק בתוצאות של־הכנה אנסמבלית בלתי מספיקה.
לשי־בה מיוחד ראוי הבאס, בעל חוקף־קליל ורמה אנטגית הבהר־רושם, ניר־צה שור ואדיה גולדשמידט ציפור־לכאן זימרה של רגישות הבנה רבה.

בובות וזמרים בצידן

להקה השני של הכנית הערב הוקי־דש לביצוע קונצרטי, ראשון בארץ, של אופרה זעירה מאת מנואל דה־פאליה – "תיאטרון הבובות של דון פדרו", בנוסה עברי של רפאל אליעזר, המלחין הספרדי הגדול (1876–1946) הגיש בזה תרומה מקורית מאד לני־סטייאופרה של זמנו, שבהלקם מת־נהלים מתוך מגמה של צימצום קאמ־רי, אפיוודה מתוך יצירתו של סרווג־סט סוסקה את היסוד העלילתי : דון־קוחוה וסאנטי פאנסא באים לחיות בקריאתו הבובות של דון פדרו, היה־צגה מתוארת את השפעת של הטיס־מה מליסאנדרה, אך דון קוחוהה, כי־דרכו, מחליף בין מציאות ודמיון וי־מתערב בעלילה בראותו את כבוד־